

1797 pag. (37) oratorum

CONCORDANTIA

... BIBLIOTHECÆ GALLICÆ CUM LATINÆ ...

ibid. (38) oratorum

Persimilem in lib. xii de Genesi ad lit. cap. 24 reperit ...

De Civit. Dei, lib. 1, pag. 3. Eiusdem fragmenti, tom. xxi, pag. 183-203.

lib. ii	—
lib. iii	—
lib. iv	—
lib. v	—
lib. vi	—
lib. vii	—
lib. viii	—
lib. ix	—
lib. x	—
lib. xi	—
lib. xii	—

... legum periculis; quia leges civiles ...

INDEX

TOMI CENTESIMI NONI.

DE CIVITATE DEI.

LIBER I.

Paganos reprehendit, qui orbis calamitates, maximeque Romanæ urbis recentem a Gothis vastationem christianæ religioni, qua deorum cultus prohibetur, tribuebant. Agit de commodis et incommodis, quæ tunc bonis et malis, ut solet, fuerunt communia. Illorum denique retundit procacitatem, qui christianarum sceminarum violatum a militibus pudorem objectabant.

PREFATIO. De suscepti operis consilio et argumento. page 3

CAPUT. I De adversariis nominis Christi; quibus, in vastatione Urbis, propter Christum barbari pepercerunt. 4

ii. Quod nulla unquam bella ita gesta sint, ut victores propter deos eorum, quos vicerant, parcerent victis. 6

iii. Quam imprudenter Romani deos penates, qui Trojam custodire non potuerant, sibi crediderint profuturos. 7

iv. De asylo Junonis in Troja, quod neminem liberavit a Græcis; et basilicis Apostolorum, quæ omnes ad se confugientes a barbaris defenderunt. 9

v. De generali consuetudine hostium, victas civitates evertentium, quid Cæsar senserit. 10

vi. Quod ne Romani quidem ita ullas ceperint civitates, ut in templis earum parcerent victis. 11

vii. Quod in eversione Urbis, quæ aspere gesta sunt, de consuetudine acciderint belli; quæ vero clementer, de potentia provenerint nominis Christi. 13

CAPUT VIII. De commodis atque incommodis, quæ bonis ac malis plerumque communia sunt.	14
IX. De causis correptionum, propter quas et boni et mali pariter flagellantur.	16
X. Quod sanctis in amissione rerum temporalium nihil pereat.	19
XI. De fine temporalis vitæ, sive longioris, sive brevioris.	23
XII. De sepultura humanorum corporum, quæ Christianis etiamsi fuerit negata, nil adimit.	24
XIII. Quæ sit ratio sanctorum corpora sepeliendi.	26
XIV. De captivitate sanctorum, quibus nunquam divina solatia defuerunt.	27
XV. De Marco Regulo, in quo captivitatis, ob religionem etiam sponte tolerandæ, extat exemplum, quod tamen illi deos colenti prodesse non potuit.	28
XVI. An stupris, quæ etiam sanctarum forte virginum est passa captivitas, contaminari potuerit virtus animi sine voluntatis assensu.	31
XVII. De morte voluntaria ob metum pænæ sive dedecoris.	32
XVIII. De aliena violentiarum libidine, quam in oppresso corpore mens invita perpetitur.	33
XIX. De Lucretia, quæ se ob illatum sibi stuprum peremit.	34
XX. Nullam esse auctoritatem, quæ Christianis in qualibet causa jus voluntariæ necis tribuat.	37
XXI. De interfectionibus hominum, quæ ab homicidii crimine excipiuntur.	39
XXII. Quod nunquam possit mors voluntaria ad magnitudinem animi pertinere.	40
XXIII. Quale exemplum sit Catonis, qui se, victoriam Cæsaris non ferens, interemit.	41
XXIV. Quod in ea virtute, qua Regulus Catone præstantior fuit, multo magis emineant Christiani.	42
XXV. Quod peccatum non per peccatum debeat declinari.	43
XXVI. De his, quæ fieri non licent, cum a sanctis facta noscuntur, quæ ratione facta credenda sint.	44
XXVII. An propter declinationem peccati, mors spontanea appetenda sit.	46
XXVIII. Quo iudicio Dei in corpora continentium libido hostilis peccare permissa sit.	48
XXIX. Quid familia Christi respondere debeat infidelibus, cum exprobrant, quod eam a furore hostium non liberaverit Christus.	51
XXX. Quam pudendis prosperitatibus affluere velint, qui de Christianis temporibus conquirentur.	52

CAPUT XXXI. Quibus vitiorum gradibus aucta sit in Romanis cupido regnandi.	53
XXXII. De scenicorum institutione ludorum.	54
XXXIII. De vitiis Romanorum, quos patriæ non correxit eversio.	55
XXXIV. De clementia Dei, quæ Urbis excidium temperavit.	56
XXXV. De latentibus inter impios Ecclesiæ filii, et de falsis intra Ecclesiam Christianis.	57
XXXVI. De quibus causis sequenti disputatione sit disserendum.	58

LIBER II.

In quo disputatione instituta de malis, quæ ante Christum, vigente deorum falsorum cultu, perpessi sunt Romani, demonstratur primum eos morum malis et animi vitiis, quæ mala vel sola, vel maxima deputanda sunt, cumulos procurantibus diis falsis, nedum liberatos fuisse.

CAP. I. De modo, qui necessitati disputationis adhibendus est.	60
II. De his quæ primo volumine expedita sunt.	61
III. De assumenda historia, qua ostendatur, quæ mala acciderint Romanis, cum deos colerent, antequam religio christiana obresceret.	63
IV. Quod cultores deorum nulla unquam a diis suis præcepta prohibitatis acceperint, et in sacris eorum turpia quæque celebraverint.	64
V. De obscenitatibus, quibus mater deum a cultoribus suis honorabatur.	65
VI. Deos paganorum nunquam bene vivendi sanxisse doctrinam.	67
VII. Inutilia esse inventa philosophica, sine auctoritate divina, ubi quemque ad vitia primum magis movet quod dii fecerint, quam quod homines disputarint.	68
VIII. De ludis scenicis, in quibus dii non offenduntur editione suarum turpitudinum, sed placantur.	69
IX. Quid Romani veteres de cohibenda poetica licentia senserint, quam Græci deorum secuti iudicium, liberam esse voluerunt.	70
X. Qua nocendi arte demones velint vel falsa de se crimina, vel vera narrari.	72
XI. De scenicis apud Græcos in reipublicæ administrationem receptis, eo quod placatores deorum injuste ab hominibus spernerentur.	73

- CAPUT XII. Quod Romani auferendo libertatem poëtis in homines, quam dederunt in deos, melius de se quam de diis suis senserint. 47
- XIII. Debuisse intelligere Romanos, quod dii eorum, qui se turpibus ludis coli expetebant, indigni essent honore divino. 75
- XIV. Meliorem fuisse Platonem, qui poëtis locum in bene morata urbe non dederit, quam hos deos, qui se ludis scenicis voluerint honorari. 77
- XV. Quod Romani quosdam sibi deos, non ratione, sed adulatione instituerint. 80
- XVI. Quod si diis ulla esset cura justitiæ, ab eis Romani accipere debuerint præcepta vivendi potius quam leges ab hominibus mutuari. 81
- XVII. De raptu Sabinarum, aliisque iniquitatibus, quæ in civitate romana etiam laudatis viguere temporibus. 82
- XVIII. Quæ de moribus Romanorum aut metu compressis, aut securitate resolutis Sallustii prodat historia. 84
- XIX. De corruptione romanæ reipublicæ prius quam cultum deorum Christus auferret. 86
- XX. Quali velint felicitate gaudere, et quibus moribus vivere, qui tempora christianæ religionis incusant. 88
- XXI. Quæ sententia fuerit Ciceronis de romana republica. 90
- XXII. Quod diis Romanorum nulla unquam cura fuerit, ne malis moribus respublica deperiret. 94
- XXIII. Varietates rerum temporalium non ex favore aut impugnatione dæmonum, sed ex veri Dei pendere iudicio. 96
- XXIV. De Syllanis actibus, quorum se dæmones ostentaverint adiutores. 98
- XXV. Quantum maligni spiritus ad flagitia incitent homines, cum in committendis sceleribus quasi divinam exempli sui interponunt auctoritatem. 100
- XXVI. De secretis dæmonum monitis, quæ pertinebant ad bonos mores, cum palam in sacris eorum omnis nequitia disceretur. 102
- XXVII. Quanta eversione publicæ disciplinæ Romani diis suis placandis sacraverint obscœna ludorum. 103
- XXVIII. De christianæ religionis salubritate. 106
- XXIX. De abjiciendo cultu deorum cohortatio ad Romanos. 107

LIBER III.

Ut in superiore libræ de malis morum et animi, sic in præsentate de corporis externarumque rerum incommodis ostendit Augustinus, Romanos a condita Urbe his assidue vexatos fuisse, atque ad aver-tenda id genus mala deos falsos, eum ante Christi adventum libere colerentur, nihil præstitisse.

- CAP. I. De adversitatibus, quas solas mali metuunt, et quas semper passes est mundus, cum deos coleret. 110
- II. An dii, qui et a Trojanis et a Grecis similiter colebantur, causas habuerint, quibus Ilium paterentur excindi? 111
- III. Non potuisse offendi deos Paridis adulterio, quod inter ipsos traditur frequentatum. 113
- IV. De sententia Varronis, qua utile esse dixit, ut se homines diis genitos mentiantur. 114
- V. Non probari, quod dii adulterium Paridis punierint, quod in Romuli matre non ulti sunt. 115
- VI. De parricidio Romuli, quod dii non vindicaverunt. 116
- VII. De eversione Ilii, quod dux Marii Fimbria excidit. 117
- VIII. An debuerit diis Hiæcis Roma committi. 119
- IX. An illam pacem, quæ sub Numæ regno fuit, deos præstitisse credendum sit. Ibid
- X. An optandum fuerit, quod tanta bellorum rabie romanum augetur imperium, cum eo studio quo sub Numa actum est, et quietum esse potuisset et tutum. 121
- XI. De simulacro Cumani Apollinis, cujus fletus creditus est cladem Græcorum, quibus opitulari non poterat, indicare. 123
- XII. Quantos sibi deos Romani præter constitutionem Numæ adjecerint, quorum eos numerositas nihil juverit. 124
- XIII. Quo jure, quo fœdere Romani obtinuerint prima conjugia. 125
- XIV. De impietate belli, quod Albanis Romani intulerunt, et de victoria dominandi libidine adepta. 128
- XV. Qualis Romanorum regum vita atque exitus fuerit. 131
- XVI. De primis apud Romanos consulibus, quorum alter alterum patria pepulit, moxque ipse post atrocissima parricidia a vulnerato hoste vulneratus interiit. 135
- XVII. Post initia consularis imperii, quibus malis vexata fuerit romana respublica, diis non opitulantiibus quos colebat. 137
- XVIII. Quanta clades Romanos sub bellis punicis triverint, frustra deorum presidii exiit. 142

- CAPUT XIX. De afflictione belli punici secundi, qua vires partis utriusque consumptæ sunt. 144
- XX. De exitio Saguntinorum, quibus propter Romanorum amicitiam pereuntibus dii romani auxilium non tulerunt. 146
- XXI. Quam ingrata fuerit romana civitas Scipioni liberatori suo, et in quibus moribus egerit, quando eam Sallustius optimam fuisse describit. 148
- XXII. De Mithridatis edicto, quo omnes cives romanos, qui intra Asiam invenirentur, jussit occidi. 150
- XXIII. De interioribus malis, quibus romana respublica exagitata est, præcedente prodigio, quod in rabie omnium animalium, quæ hominibus serviunt, fuit. 151
- XXIV. De discordia civili, quam Gracchiæ seditiones excitaverunt. 152
- XXV. De æde Concordiæ ex senatus-consulto in loco seditionum et caedium condita. 153
- XXVI. De diversis generibus belli, quæ post conditam ædem Concordiæ sunt secuta. 155
- XXVII. De bello civili Mariano, atque Syllano. 156
- XXVIII. Qualis fuerit Syllana victoria vindex Marianae crudelitatis. 157
- XXIX. De comparatione Gothicæ irruptionis, cum eis cladibus quas Romani vel a Gallis, vel a bellorum civilium auctoribus exceperunt. 159
- XXX. De connexionione bellorum, quæ adventum Christi plurima et gravissima præcesserunt. 160
- XXXI. Quam impudenter præsentia incommoda Christo imputent, qui deos colere non sinuntur, cum tantæ clades contra eos tempore quo colebantur extiterint. 161

LIBER IV.

In quò probatur amplitudinem romani imperii ac diuturnitatem ascribendam esse, non Jovi diisve paganorum, quibus singulis vix singulæ res et infima quæque committenda credebantur officia, sed uni vero Deo felicitatis auctori, cujus potestate ac judicio regna terrena constituuntur atque servantur.

- CAP. I. De his quæ primo volumine disputata sunt. 164
- II. De his quæ libro secundo et tertio continentur. 166
- III. An latitudo imperii, quæ non nisi bellis acquiritur, in bonis sive sapientium habenda sit, sive felicium. 168
- IV. Quam similia sint latreciniis regna absque justitia. 170

- CAPUT V. De fugitivis gladiatoribus, quorum potentia similis fuerit regie dignitatis. 170
- VI. De cupiditate Nini regis, qui ut latius dominaretur, primus intulit bella finitimis. 172
- VII. An regna terrena in ter profectus suos atque defectus, deorum vel juventur vel deserantur auxilio. 173
- VIII. Quorum deorum præsidio putent Romani imperium suum auctum atque servatum, cum singulis vix singularum rerum tuitionem committendam esse crediderint. 175
- IX. An imperii romani amplitudo et diuturnitas Jovi fuerit ascribenda, quem summum deum cultores ipsius opinantur. 177
- X. Quas opiniones secuti sint, qui diversos deos diversis mundi partibus præfecerunt. 178
- XI. De multis diis, quos doctores paganorum unum eundemque Jovem esse defendunt. 181
- XII. De opinione eorum, qui Deum animam mundi et mundum corpus Dei esse putaverunt. 184
- XIII. De his qui sola rationalia animantia partes Dei unius esse asserunt. Ibid.
- XIV. Augmenta regnorum Jovi incongruenter ascribi, cum, si Victoria, ut volunt, dea est, ipsa huic negotio sola sufficeret. 185
- XV. An congruat bonis latius velle regnare. 186
- XVI. Quid fuerit quod Romani omnibus rebus et omnibus motibus deos singulos deputantes, ædem Quietis extra portas esse voluerunt. 187
- XVII. An, si Jovis summa potestas est, etiam Victoria dea debuerit astimari. 188
- XVIII. Felicitatem et Fortunam qui deas putant, qua ratione secernunt. 189
- XIX. De Fortuna muliebri. 190
- XX. De Virtute et Fide, quas pagani templis et sacris honoraverunt, prætermittentes alia bona, quæ similiter colenda fuerunt, si recte aliis divinitas tribuebatur. 191
- XXI. Quod dona non intelligentes Dei, Virtute saltem et Felicitate debuerint esse contenti. 192
- XXII. De scientia colendorum deorum, quam a se Varro gloriatur collatam esse Romanis. 194
- XXIII. De Felicitate, quam Romani multorum veneratores deorum diu non coluerunt honore divino, cum pro omnibus sola sufficeret. 195
- XXIV. Qua ratione defendant pagani, quod inter deos colant ipsa dona divina. 199

CAPUT XXV. De uno tantum colendo Deo, qui licet nomine ignoretur, tamen felicitatis dator esse sentitur.	200
XXVI. De ludis scenicis, quos sibi dii celebrari a suis cultoribus exegerunt.	201
XXVII. De tribus generibus deorum, de quibus Scævola pontifex disputavit.	202
XXVIII. An ad obtinendum dilatandumque regnum profuerit Romanis cultus deorum.	204
XXIX. De falsitate auspicii, quo romani regni fortitudo et stabilitas visa est indicari.	205
XXX. Qualia de diis gentium etiam cultores eorum se sentire fateantur.	207
XXXI. De opinionibus Varronis, qui reprobata persuasione populari, licet ad notitiam veri Dei non pervenerit, unum tamen Deum colendum esse censuerit.	209
XXXII. Ob quam speciem utilitatis principes gentium apud subjectos sibi populos falsas religiones voluerunt permanere.	211
XXXIII. Quod iudicio et potestate Dei veri omnium regum atque regnorum ordinata sint tempora.	212
XXXIV. De regno Judæorum, quod ab uno et vero Deo institutum atque servatum est, donec in vera religione manserunt.	213

LIBER V.

Initio de tollenda fati opinione agit, ne demum existant qui romani imperii vires et incrementa, quæ non posse diis falsis ascribi superiore libro monstravit, referre in fatum velint. Inde ad questionem de præscientia Dei delapsus, probat liberum nostræ voluntatis arbitrium per eam non auferri. Postea de moribus Romanorum antiquis dicit, et quo eorum merito, sive quo Dei iudicio factum sit, ut illis ad augendum imperium Deus ipse verus, quem non colebant, adiutor fuerit. Docet postremo quæ vera ducenda sit felicitas christianorum imperatorum.

PRÆFATIO.	215
CAP. I. Causam romani imperii omniumque regnorum nec fortuitam esse, nec in stellarum positione consistere.	216
II. De geminorum simili dissimilique valetudine.	218
III. De argumento, quod ex rota figuli Nigidius mathematicus assumpsit in questione geminorum.	219

CAPUT IV. De Esaü et Jacob geminis, multum inter se morum et actionum qualitate disparibus.	221
V. Quibus modis convincantur mathematici vanam scientiam profiteri.	222
VI. De geminis disparis sexus.	224
VII. De electione diei quo uxorducitur, quove in agro aliquid plantatur aut seritur.	226
VIII. De his qui non astrorum positionem, sed connexionem causarum ex Dei voluntate pendentem fati nomine appellant.	228
IX. De præscientia Dei et libera hominis voluntate contra Ciceronis definitionem.	229
X. An voluntatibus hominum aliqua dominetur necessitas.	233
XI. De universali providentia Dei, cujus legibus omnia continentur.	237
XII. Quibus moribus antiqui Romani meruerint, ut Deus verus, quamvis non eum colerent, eorum auget imperium.	238
XIII. De amore laudis, qui cum sit vitium, ob hoc virtus putatur, quia per ipsum vitia majora cohibentur.	244
XIV. De resecando amore laudis humanæ, quoniam justorum gloria omnis in Deo sit.	246
XV. De mercede temporali, quam Deus reddidit bonis moribus Romanorum.	248
XVI. De mercede sanctorum civium Civitatis æternæ, quibus utilia sunt Romanorum exempla virtutum.	249
XVII. Quo fructu Romani bella gesserint, et quantum his, quos vicere, contulerint.	250
XVIII. Quam alieni a jactantia esse debeant Christiani, si aliquid fecerint pro dilectione æternæ patriæ, cum tanta Romani gesserint pro humana gloria et Civitate terrena.	252
XIX. Quo inter se differant cupiditas gloriæ et cupiditas dominationis.	257
XX. Tam turpiter servire virtutes humanæ gloriæ, quam corporis voluptati.	260
XXI. Romanum regnum a Deo vero esse dispositum, a quo est omnis potestas, et cujus providentia reguntur universa.	261
XXII. Tempora exitusque bellorum ex Dei pendere iudicio.	263
XXIII. De bello in quo Rhadagaisus rex Gothorum dæmonum cultor, uno die cum ingentibus copiis suis victus est.	264
XXIV. Quæ sit Christianorum imperatorum, et quam vera felicitas.	266
XXV. De prosperitatibus, quas Constantino imperatori christiano Deus contulit.	267
XXVI. De fide ac pietate Theodosii Augusti.	268

LIBER VI.

Hactenus contra eos, qui propter hanc temporalem vitam colendos deos putant; nunc autem adversus eos, qui cultum ipsis credunt propter vitam æternam exhibendum: quos Augustinus libris quinque sequentibus confutaturus, ostendit hic imprimis opinionem de diis quam abjectam habuerit ipsemet Varro theologiæ gentilis scriptor commendatissimus. Affert theologiæ istius genera secundum Varronem tria, fabulosum, naturale, et civile: ac mox de fabuloso et de civili demonstrat nihil hæc genera ad futuræ vitæ felicitatem conferre.

PRÆFATIO.	272
CAP. I. De his qui dicunt deos a se, non propter præsentem vitam coli, sed propter æternam.	273
II. Quid Varronem de diis gentium sensisse credendum sit, quorum talia et genera et sacra detexit, ut reverentius cum eis ageret, si de illis omnino reticeret.	277
III. Quæ sit partitio Varronis librorum suorum, quos de antiquitatibus rerum humanarum divinarumque composuit.	279
IV. Quod ex disputatione Varronis apud cultores deorum antiquiores res humanæ quam divinæ reperiantur.	281
V. De tribus generibus theologiæ secundum Varronem, id est, uno fabuloso, altero naturali, tertioque civili.	283
VI. De theologia mythica, id est fabulosa, et de civili, contra Varronem.	286
VII. De fabulosa et civilis theologiæ similitudine atque concordia.	289
VIII. De interpretationibus naturalium rationum, quas doctores pagani pro diis suis conantur ostendere.	292
XIX. De officiis singulorum deorum.	294
X. De libertate Senecæ, qui vehementius civilem theologiam reprehendit, quam Varro fabulosam.	299
XI. Quid de Judæis Seneca senserit.	302
XII. Quod gentilium deorum vanitate detecta, nequeat dubitari, æternam eos vitam nemini posse præstare, qui nec ipsam adjuvent temporalem.	303

LIBER VII.

De diis selectis civilis theologiæ, Jano, Jove, Saturno, et cæteris, quod nec eorum cultu perveniatur ad æternæ vitæ felicitatem.

PRÆFATIO.	305
CAP. I. An, cum in theologia civili deitatem non esse constiterit, in selectis diis eam inveniri posse credendum sit.	306
II. Qui sint dii selecti, et an ab officiis viliorum deorum habeantur excepti.	307
III. Quam nulla sit ratio, quæ de selectione quorundam deorum possit ostendi, cum multis inferioribus excellentior administratio deputetur.	308
IV. Molius actum cum diis inferioribus, qui nullis infamantur opprobriis, quam cum selectis, quorum tantæ turpitudines celebrantur.	312
V. De paganorum secretiore doctrina, physicisque rationibus.	313
VI. De opinione Varronis, qua arbitratus est Deum animam esse mundi, qui tamen in partibus suis habeat animas multas, quarum divina natura sit.	315
VII. An rationabile fuerit Janum et Terminum in duo nomina separari.	316
VIII. Ob quam causam cultores Jani bifrontem imaginem ipsius sixerint; quam tamen etiam quadrifrontem videri volunt.	318
IX. De Jovis potestate, atque ejusdem cum Jano comparatione.	319
X. An Jani et Jovis recta discretio sit.	322
XI. De cognominibus Jovis, quæ non ad multos deos, sed ad unum eundemque referuntur.	Ibid.
XII. Quod Jupiter etiam Pecunia nuncupetur.	324
XIII. Quod dum exponitur quid Saturnus, quidve sit Genius, uterque unus Jupiter esse doceatur.	325
XIV. De Mercurii et Martis officiis.	326
XV. De stellis quibusdam, quas pagani deorum suorum nominibus nuncuparunt.	328
XVI. De Apolline et Diana cæterisque selectis diis, quos partes mundi esse voluerunt.	329
XVII. Quod etiam ipse Varro opiniones suas de diis pronuntiare ambiguas.	331
XVIII. Quæ credibilior causa sit, qua error paganitatis inoleverit.	332

CAPUT XIX. De interpretationibus, quibus colendi Saturni ratio concinnatur.	333
XX. De sacris Cereris Eleusinae.	335
XXI. De turpitudine sacrorum, quæ Libero celebrantur.	Ibid.
XXII. De Neptuno, et Salacia, ac Venilia.	337
XXIII. De Terra, quam Varro deam esse confirmat, eo quod ille animus mundi, quem opinatur deum, etiam hanc corporis sui infimam partem permeet, eique vim divinam impertiat.	338
XXIV. De Telluris cognominibus eorumque significationibus, quæ etiam si erant multarum rerum indices, non debuerunt multorum deorum firmare opiniones.	341
XXV. Quam interpretationem de abscisione Atys græcorum sapientium doctrina repererit.	344
XXVI. De turpitudine sacrorum Matris magnæ.	345
XXVII. De figmentis physiologorum, qui nec veram divinitatem colunt, nec eo cultu quo colenda est vera divinitas.	347
XXVIII. Quod doctrina Varronis de theologia in nulla sibi parte concordet.	349
XXIX. Quod omnia, quæ physiologi ad mundum partesque ipsius retulerunt, ad unum verum Deum referre debuerint.	351
XXX. Qua pietate discernatur a creaturis Creator, ne pro uno tot dii colantur, quot sunt opera unius auctoris.	Ibid.
XXXI. Quibus proprie beneficiis Dei, excepta generali largitate, sectatores veritatis utantur.	353
XXXII. Quod sacramentum redemptionis Christi nullis retro temporibus defuerit, semperque sit diversis significationibus prædicatum.	354
XXXIII. Quod per solam christianam religionem manifestari potuerit fallacia spirituum malignorum, de hominum errore gaudentium.	355
XXXIV. De libris Numæ Pompilii, quos senatus, ne sacrorum causæ quales in eis habebantur, innotescerent, iussit incendi.	356
XXXV. De hydromantia, per quam Numa, visis quibusdam demonum imaginibus, ludificabatur.	357

LIBER VIII.

Venit ad tertium genus theologiæ, quæ dicitur naturalis: quæstionem de diis eo pertinentibus, an istorum videlicet deorum cultus prosit ad consequendam vitam beatam, quæ post mortem futura est, discutiendam suscipit cum Platonicis, qui cæterorum philosophorum sint facile principes et a fidei christianæ veritate propius recedentes. Atque hic primùm refellit Apuleium et quicumque alii cultum dæmonibus tanquam internuntiis et interpretibus inter deos et homines impendi volunt, ostendens ipsos dæmones, quos vitiiis obnoxios esse, et quæ probi prudentesque homines aversantur et damnant, id est, sacrilega poetarum figmenta, ludibria theatra, magicarum artium maleficia et scelera importasse, iisque omnino favere et delectari compertum est nulla posse ratione diis bonis homines conciliare.

CAP. I. De questione naturalis theologiæ, cum philosophis excellentioris scientiæ discutienda.	360
II. De duobus philosophorum generibus, id est, Italico et Ionico, eorumque auctoribus.	362
III. De Socratica disciplina.	364
IV. De præcipuo inter Socratis discipulos Platone, qui omnem philosophiam triplici partitione distinxit.	365
V. Quod de theologia cum Platonicis potissimum disceptandum sit, quorum opinioni omnium philosophorum postponenda sint dogmata.	368
VI. De Platonicorum sensu in ea parte philosophiæ, quæ physica nominatur.	371
VII. Quanto excellentiores cæteris in logica, id est, rationali philosophia, Platonici sint habendi.	373
VIII. Quod etiam in morali philosophia Platonici obtineant principatum.	374
IX. De ea philosophia, quæ ad veritatem fidei christianæ propius accessit.	376
X. Quæ sit inter philosophicas artes religiosi excellentia Christiani.	Ibid.
XI. Unde Plato eam intelligentiam potuerit acquirere, qua christianæ scientiæ propinquavit.	379
XII. Quod etiam Platonici, licet de uno vero Deo bene senserint, multis tamen diis sacra facienda censuerint.	381